

Drošosultság – egy kirekesztett társadalmi csoport (kirekesztett) segítőinek érdekképviseleti lehetőségei: a Drogszakmai Civil Ombudsman intézménye

„MAT Kongresszus

Topolánszky Ákos, MADRISz
Siófok, 2013. november 22.

A Drogszakma Civil Stratégiája

Az alábbi stratégia kidolgozásában Magyar Drogprevenciós és Ártalomcsökkentő Szervezetek Szövetsége (MADÁSZSZ) és a Magyar Drogterápiás Intézetek Szövetsége (MADRISZ) tagszervezetei, valamint a két ernyőszervezet által vezetett TÁMOP-2.5.1-07/1-2008-0136 számú, "Függő(k) kapcsolatok - a drog területet képviselő civil szervezetek érdekképviseleti célú együttműködését fejlesztő projektje az ország három régiójában" című projektjében együttműködő tagszervezetek vettek részt. A stratégiai szöveg jelenlegi állapota előzetes változatnak minősül (1.0), mely az elfogadás folyamatában folyamatosan változik a tagszervezetek véleménye és konszenzustalálása során.

Organikus stratégia

A stratégia a drogprobléma területén szerepet vállaló civil-szakmai szervezetek együttműködését hivatott szolgálni, ugyanakkor elfogadása után is „élő dokumentum” marad, mely fejlődik és megtalálja útját, hogyan válhat és maradhat a drogprobléma által érintett szakmai szervezetek jövőképeinek elősegítője.

Bevezetés:

- A társadalom, mint önkéntes tér
- a civil társadalom a jogilag szabad, autonóm cselekvő egyénen, és annak szabad döntésen alapuló elkötelezettségén építkezik, feltétele a magánszféra megléte és a nyilvánosság működése (Seligman, 1997)
- globális egyesülési (társulási) forradalom
- az állam szükséges, de elkerülhetetlen hatalomgyakorlási túlterjeszkedésének is fontos garanciális kontroll eleme
- Civil (szakmai) tudatosság

Drogszakmai civilitás fejlődése

- Ebben az évben 30 éves a szervezett civil a drogszakmai jelenlét (1983, MRE Kallódó Ifúságot Mentő Misszió)
- Első szakmai ernyő 1994 (Magyar Narkológiai Társaság)
- Azóta ezen a területen is nagy fejlődés
- Ernnyők (Magyar Drogterápiás Intézetek Szövetsége, Magyar Drogprevenció és Ártalomcsökkentő Szervezetek Szövetsége, Ártalomcsökkentő Szervezetek Szövetsége, Drogambulanciák Szakmai Szövetsége)
- Hiányzik a ernnyők ernnyője

Sürgető triggerek:

„a szervezetek súlyos problémái, bizonytalanságai és tervezhetetlenségei, a gazdasági válság idején gyakran megélt perspektívátlansága... „

Az elmúlt években elszenvedett sérelmek, a politikai hatalomgyakorlás túlterjeszkedései

A szenvedélybetegség politikájából a politika szenvedélybetegsége lett
Költségvetési, szervezeti, irányítási, kommunikációs (...) abúzusok

Törekvések:

- Képviseleti demokrácia
- Társadalmi részvétel
- Érdekek határozott megszervezése
- Képviselni a hangtalanokat
- Helyet adni az érintetti képviseletnek

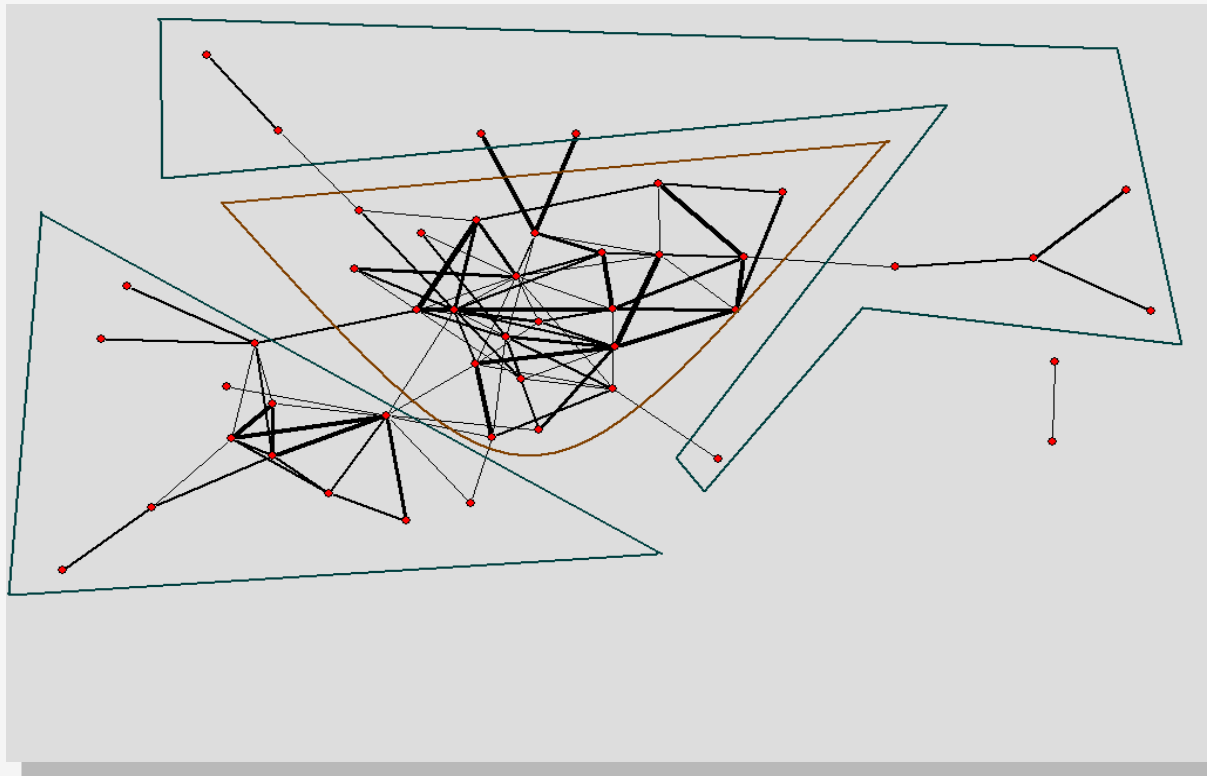
Civil szervezetek harmadik generációja:

- Magukat már nem kizárólag az állammal szemben határozzák meg
- Nem a kiszolgáltatottság élményéből
- A társadalom alakításának jogos igényéből határozzák meg magukat
- Nem az alattvaló, hanem a szabad polgár gondolkodása
- Hálózatban gondolkodnak
- Magukat hozzáadott értéként kezelik
- Az együttműködésben találják meg önön hatékonyságuk zálogát

Felhatalmazás:

- (TÁMOP-2.5.1-07/1-2008-0136 számú, "Függő(k) kapcsolatok - a drog területet képviselő civil szervezetek érdekképviseleti célú együttműködését fejlesztő projektje az ország három régiójában") „stratégiai-szakmai terv kidolgozása a hálózatszerű, érdekképviseleti célú együttműködés megvalósításához szükséges feltételekre és irányokra vonatkozóan”.
- MADÁSZSZ tagszervezetei körében készült kutatás (Arnold és Paksi, 2007)
- MADÁSZSZ szervezetfejlesztési projektje
„A stratégiai kérdésekre adott válaszok alapján 5 fő stratégiai irány körvonalazódott:
 - legyenek a MADÁSZSZ-nak szervezeti működési szolgáltatásai
 - nyújtson szakmai szolgáltatást
 - dolgozzon ki a MADÁSZSZ szakma-specifikus stratégiát
 - kezdjen valamit a társadalmi drogos képpel (attitűdformálás)
 - érdekképviseletet lásson el, azaz legyenek állásfoglalások

Civil Arts

Alakzatok a három régióban tevékenykedő szervezetek
kapcsolathálóiban (Arnold és Paksi, 2010)

Szolidaritás a Kék Ponttal és a kliensekkel!

A helyzetértéklés összegzése:

Összességében azt mondhatjuk, hogy a drogszakmai civil szervezetek kapcsolatai számos olyan vonást mutatnak, melyre építeni lehet egy stratégiai együttműködés során (jó információ terjedés, közös szakmai álláspontok megfogalmazása, sok helyütt jó régióon belüli kapcsolatok), ugyanakkor több kihívással is küzdenek (alacsony fokú szolidaritás, alacsony biztonságérzet, együttes teljesítmény létrehozásának nehézsége, a problémák szubjektív kezelésének veszélye, régiók közötti kapcsolatok bizonytalansága), amelyekre a szakmaspecifikus civil stratégia és együttműködés keretében választ kell adni.

Definíció 1 (drogszakmai civil szervezet)

„(...) olyan szervezetek, melyek elkötelezett és szabad polgárok szabad elhatározásából jönnek létre, s még akkor is, ha állami költségvetési forrásokat is felhasználnak, a társadalmi együttműködés ethoszában gyökereznek. Elkötelezettségük a droghasználat által érintett embertársak (polgártársak) életminőségének és integrációjának növelését szolgálja”.

Definíció 2: Civil társadalom

„alatt az állampolgárok szabad akaraton alapuló, tudatos, egyéni és közösségi cselekvéseit, elkötelezettségeinek megvalósítását értjük, amelynek célja a társadalom egésze és közösségei életviszonyainak jobbítása; azaz nem a politikai hatalom megszerzése és nem is a profitszerzés. A civil társadalom a felelős polgárok összessége, akik tudatosan szerveződnek saját és másokkal közös érdekeik érvényesítésére vagy mások megsegítésére”.

Definíció 3: A drogproblémában elkötelezett ellátó szervezetek

CBOs + FBOs + érintetti szervezetek

„...mindazon nem kormányzati szervezetek összessége, melyek a drogfogyasztás által közvetlenül vagy közvetve érintettek életminőségének és –esélyeinek javítása érdekében szabad akaratukból fejtenek ki tevékenységet a drogmegelőzéstől, a közösségi-, szociális-, egészségügyi-, ártalomcsökkentési-, alacsonyküszöbű és utógondozó ellátásokon át egészen az érdek- és jogvédelem területéig bezáróan”.

Etikai szempontok:

Adaptív technikák

Non posse non peccare

Struggle for life egyéni technikái

...

Tisztázások, normaképzés, transzparencia, Etikai Kódex szükségessége

„(...) a belső viszonyok tisztázódásának ugyanúgy kedvez, mint a külső pressziók okozta hátrányok csökkentésének, a megtépzott tekintély helyreállításának”.

Definíció 4: A Stratégia (optimális esetben) Mégis kinek a stratégiája?

„az adott szakma alapirata”.

„Egyben ünnepi aktusa egy közös akarat kifejeződésének, miszerint az együttműködés nagyobb érték és mérték, mint az egymástól elkülönülő érdekképviselések és –érvényesítések összege”.

Alkotmányozó folyamat

Csatlakozó aktusok és dokumentumok összessége

Látható és láthatatlan karakter

Leading theory

Folyamatvezérlés

„(...) a stratégia senkinek sem tükrözi a személyes hitvallását, de a lehető legtöbbnek szolgálja az érdekeit.”

Mi nem akar lenni a Stratégia?

- nem akar új hatalmi ágensként viselkedni,
- intézményesülni és intézményesíteni,
- hatalmi, hatósági jogköröket magához ragadni, és
- forrásokat elosztani.

Mi akar lenni a Stratégia?

- egy felhatalmazáson alapuló,
- a szabad társulás bázisán létrejövő,
- közös felismeréseket kialakító és megjelenítő,
- network szemléletű (citizens' Jury, PAR),
- együttműködési platform dokumentuma kíván lenni.

A stratégia nem az állam függvényében (sem anti-, sem proetatista módozatban) határozza meg a civil szervezetek feladatát, hanem felvállalt értékeit és céljait kívánja a közjó érdekében a leghatékonyabban megvalósítani (az állam vonatkozásában is)!

Szemléleti szempontok:

- **Hálózatosság** (hálózati társadalom, internet analógia, egymás erőforrásai)
- **Társadalmi bizalom/társadalmi tőke** (nem egyén tulajdona, hanem egy társadalmi csoport, közösség jellemzője; organikus szolidaritás /Durkheim/, közjó /Putnam/, a bizalom strukturálódása)
- **Társadalmi részvétel** - részvételi társadalom/demokrácia
- A (z akkori) Nemzeti Drogstratégiához való **kritikus viszony** - critical friend, 3D (szeveritás, fenntarthatóság, hatékonyság)

Alapértékek:

- Szakmaiság
- Megbízhatóság, bizalom
- Hitelesség
- Együttműködés, partneriség
- Hálózatosság
- Nyitottság
- Függetlenség
- A különbözőség gazdagsága
- Kritikai (ön)értékelés

Küldetés:

A drogszakmai szervezetek és csoportok megerősödött civil öntudattal a hálózatos együttműködés és partneriség szellemében képviselik a terület érdekeit és szakmaiságának fejlesztését annak érdekében, hogy a drogfogyasztás által érintettek esélyei növekedjenek a felépülésre és életminőségük javítására.

Jövőkép:

- A drog-probléma kezelésében működő erős és elkötelezett szervezetek összefogása hatékony, részt vesznek a szakpolitikai folyamatok alakításában, abban véleményük kikerülhetetlen, ugyanakkor megőrizve és megerősítve függetlenségüket saját jogukon működnek és ezért biztos finanszírozással bírnak azon tevékenységük vonatkozásában, melyet a társadalom fontos célként ismer el.
- A civil-szakmai világ az állam (és költségvetése) szerződéses partnere, de nagy eredményeket ért el a viszony tervezhetővé, stabillá és az esetlegességeket kiszűrni képes fenntarthatósága terén.
- Hatékonyan kéri számon az állami képviselőkn a tényeken alapuló, eredményes és megkülönböztetésektől mentes közpolitikák alakítását.
- Az állampolgárok, és az üzleti szféra aktív résztvevője a civil-szakmai tevékenységének. A szektorra vonatkozó jogszabályok megfelelő, nem változó és stabil keretet adnak a működéshez.
- A civil-szakmai szolgáltatók hozzájárulása és elkötelezettsége segítette megváltoztatni a drogproblémákkal érintettek társadalmi megbélyegző megítélését, és kirekesztését.

Célkitűzések:

- Etikai kódex
- Drogszakmai Civil Charta (Egyezségokmány)
- Drogszakmai civil ombudsman
- Megegyezés a használt nyelvről
- Médiamunka
- Szerepértelmezés az állammal/kormánnyal kapcsolatban
- Antistigma program
- Drogszakmai Hálózati Tanács/Drogszakmai Civil Parlament/ Kábítószerügyi Civil Koordinációs Bizottság
- Forrásteremtési/adományszervezési eljárások standardizációja, egység
- Hálózati együttműködés
- Úniós együttműködések hálózata
- Transzparencia standardizációja

3. Drogszakmai civil ombudsman

„Az egyetlen fizetett alkalmazott, munkatárs. Feladata a beérkező panaszok megvizsgálása, a felmerült ügyek lehetőség szerint tisztázása az érintetteknél, a tapasztalatok módszeres feldolgozása, és javaslatok megfogalmazása. Működése a nyilvánosságon és az átláthatóságon alapszik. Tevékenységéről minden tekintetben beszámol, állásfoglalásai nyilvánosak. Működésének szükséges, de kötelező feltétele, hogy az állam és szervei azt elfogadják, működéséhez pedig tervezhető bázisfinanszírozást biztosítson. Teszi ezt a Kormány annak tudatában, hogy tevékenységével a drogszakmai civil ombudsman - többek között - a kormányzati munkát és az állam hatalomgyakorlását ellenőrzi, annak garanciális eszköze”.

A stratégia elkészítésének, elfogadásának, ismertté tételének és magvalósításának algoritmusá

A Stratégia a kontextus változásával maga is változhat. Élő, önmagával szembesülni kívánó és képes közösség dokumentumaként javasoljuk elfogadni azt. A dokumentum „élő” jellege megkívánja, hogy annak anyagát, korpuszát állandóan vizsgáljuk a relevancia, szükségszerűség és alkalmasság szempontjai alatt.

Politika-alapú tények helyett tényalapú politikát!!

Köszönöm a figyelmet!